

Мирослав Лайчак відвідав Україну Міністр позитивно оцінив зростаючий торговельний обмін між Словаччиною та Україною

Міністр закордонних і європейських справ СР Мирослав Лайчак 4 і 5 жовтня 2018 р. побував в Україні. У четвер, 4.10.2018 р., у Києві підтвердив повну підтримку Словаччиною суверенітету, територіальної цілісності і незалежності України.

«Ми зацікавлені в тому, щоб Україна була мирною і процвітаючою країною», – сказав він на прес-конференції за підсумками двосторонніх переговорів зі своїм українським колегою Павлом Клімкіним.

Міністри присвятили більшу частину розмови головуванню Словаччини в Організації з безпеки і співпраці в Європі (ОБСЄ) в наступному році, в ході якого Словаччина хоче заохочувати реформи в Україні.

Крім того, М. Лайчак позитивно оцінив зростаючий торговельний обмін між двома країнами.

З Клімкіним, однак, за його словами, вони домовилися про необхідність усунути деякі перешкоди, наприклад під час перевезення сировини до металургійного комбінату US Steel Кошиці. Час очікування на кордоні є неприйнятним і

перешкоджає розвитку ділових відносин. Лайчак сказав, що громадяни обох країн мають відчувати користь від розвитку двосторонніх відносин.

«І ми зрозуміли один одного, коли обговорювали питання про те, що час очікування на наших кордонах інколи перевищує нормальні терміни, і треба щось робити у цьому напрямі», – заявив він.

Міністри також займалися вирішенням поточного конфлікту на сході України.

«Один із пріоритетів Словаччини в рамках головування в ОБСЄ буде допомога звичайним людям, на життя яких негативно впливає довготривалий конфлікт», – сказав глава словацької дипломатії.

П. Клімкін підтвердив, що він і його словацький колега також говорили про можливе посилення Місії спеціального моніторингу ОБСЄ на сході України.

Український міністр очікує, що активні міжнародні спостерігачі будуть мати реалістичну картину ситуації.

P

Закон про українську мову

Депутати Верховної Ради України 4 жовтня 2018 р. ухвалили закон про українську мову у першому читанні.

За законопроект «Про забезпечення функціонування української мови як державної» проголосували 261 народний обранець.

За документом, єдиною державною (офіційною) мовою в Україні є українська, а спроби запровадження в Україні офіційної багатомовності всупереч Конституції і встановленій конституційній процедурі провокують мовний розкол країни, міжетнічне протистояння та ворожнечу і спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу.

Публічне приниження чи зневажання української мови прирівнюються до наруги над державними символами України і караються за законом.

Документ регулює застосування української в усіх сферах суспільного життя на всій території України. Його дія не поширюється на сферу приватного спілкування та релігійні обряди.

Голодомор визнали геноцидом

Сенат США одностайним рішенням ухвалив двопартійну резолюцію, яка стала першим в історії правовим актом Конгресу США, де Голодомор 1932-1933 рр. визнається геноцидом українського народу.

Про це повідомила 4 жовтня прес-служба посольства України у США.

«Так, зокрема, до постановляючої частини документа включено визнання Сенатом висновків Урядової Комісії США щодо Голоду в Україні (від 22 квітня 1988 р.) про те, що «Сталін та його оточення вчинили у 1932-1933 рр. геноцид проти українців», – йдеться в повідомленні.

Резолюція також засуджує систематичні порушення прав людини, у тому числі права на самовизначення та свободу слова, вчинені радянським урядом проти українського народу. Висловлюються найглибші співчуття жертвам, тим, хто пережив Голодомор, та їхнім родинам, а також міститься заклик до розповсюдження інформації з метою підвищення обізнаності у світі про штучну природу цієї трагедії.

Українська правда.

В неділю, 23-го вересня ц.р., на Собранеччині в селі Іновець відбулося Х фольклорне іновецьке свято під назвою «Ой роде мій, роде». Як і годиться, на таке велике свято прибули і визначні гості. З Михаловець приїхав єпископ Михалівсько-Кошицької православної єпархії владика Георгій, а із Страсбурга – Моніка Смолкова – депутат Європарламенту за Словаччину.

Урочиста архієрейська літургія відбулася в місцевому православному храмі, яку служив єпископ Георгій ра-

▲ Співацька група «Ублянка» з Ублі.

Десяте фольклорне свято в Іновці

зом з о. Павлом Новаком, настоятелем в Іновці. разом з священиками православних приходів з околиці. Після літургії гості пересунулися до Будинку культури.

Свято розпочалося о 14-й год. Відкрив його головний організатор, конферансьє і співак в одній особі – о. Павло Новак. Він привітав гостей: Болеслава Леша – преднеу Окружного уряду в Собранцях, Петра Грицика – заступника голови Закарпатської обласної державної адміністрації (Ужгород) і Святослава Ніроду – голову Миської організації СРУСР в Михалівцях. Із словом-вітанням до присутніх звернулася Моніка Смолкова.

Програма відкрилася масовою сценкою, яка зображала життя і побут лемківської родини від народження дитини, через молодість: «... роки ідуть і дитина росте до краси, дівчатко або хлопчик вже йдуть до школи, починаються учитися читати, писати, свою мову та і пісні до серця вкладати...». На сцені і коліска, і кудилля... Виходять жених і невістка, молодь їм співає: «Буде сватба, загуданки, веселість велика, з нашої дівки вже молода прекрасна невіста. А з нашого Янка добрий газда буде. Добрий Боже, помагай їм, най їм добрі буде...». А далі донька о. Павла – Олександра співає пісню про русина і молиться за всіх людей руського роду, закінчуючи співанку

традиційним многолітствієм, яке підхопили співом всі присутні.

Першими запрезентували себе учні Основної школи в Підгороді, які заспівали ввечір русько-українських пісень і затанцювали дитячі танці, а далі виступили: Мартин Петрунь, Сара Товтова, воличанка – Марія Чулійова і лабірчанка Валіка Гусарова. Особливо запам'ятався виступ Даяни Новотної (із словацького села Германівці), яка гарно заспівала декілька наших пісень. Оживленням програми були виступи фольклорної групи «Ублянка» з Ублі, в якій співає і старостка села Надя Сірка, та молодіжного ансамблю «Viničiar» із Собранець зі супроводом оркестру народних інструментів «Магоцьку».

Анна Регрут як керівник прибула на свято з чоловічою групою «Лабірські бетяре», членом якої є лауреат огляду народних пісень «Маковицька струна» Роланд Губа. Згодом потішили глядачів члени фольклорної групи «Бенятинські парібці» та домашнє «Іновецьке тріо» – о. Павло Новак з донькою Олександрою та Петро Ревак.

Кульмінувало свято виступом Марії Мачошко у супроводі на акордеоні Ігоря Крети.

Свято «Ой роде наш, роде» було присвячене пам'яті отця Максима Сандовича, лемка-русина, який ціле своє молоде життя боровся за на-

шу руську церкву по другу сторону Карпат на Лемківщині в Польщі, де живуть наші брати. Через те, що не хотів зректися своєї православної віри і перейти на латинський обряд, його було заарешто-

▲ Співає о. Павло Новак з донькою Олександрою.

вано і 6 вересня 1914 року був розстріляний в містечку Горлиці. У вересні 1994 року його визнали священномучеником під ім'ям Максим Горлицький.

Глядачі могли безкоштовно попоїсти смачний гуляш.

Після закінчення свята глядачі були запрошені до Будинку культури, де місцеві жителі підготували багату рецепцію-вгощення.

Коли я запитав старосту села Мілана Поляка, кому треба подякувати за успішний хід свята, він сказав: «Вшитим людям, вшитки ся старали».

Дякуємо вам, іновчани, за таке гарне свято! Але ми знаємо, що найбільша заслуга в проведенні свята о. Павла Новака, який був головним ініціатором, душею свята – і модератором, і співаком. А до того він – великий патріот не лише нашої руської віри, але і вірний син свого народу.

Дай Боже нам більше таких священиків!

Святослав НІРОДА.
Фото автора.

▲ Виступають учні Основної школи в Підгороді.

Відкриття навчального року в українській школі у Братиславі

Як інформує Посольство України в Словаччійській Республіці, 7 вересня ц.р. дипломати Посольства України привітали учнів української школи м. Братислава з початком навчального року.

Цей рік є визначним для українських дітей, бо, вперше за багато років, українська

школа отримала офіційну реєстрацію та своє приміщення при середньоосвітній школі м. Братислава.

Радник Посольства О. Цурпенко привітав дітей зі святом, побажав міцного здоров'я, успіхів у вивченні рідної мови та історії України.

В цьому році відзначаємо 100-річчя від закінчення Першої світової війни (1914 – 1918) та розпад Австро-Угорської монархії, на руїнах якої виникли т. зв. наслідницькі держави, між якими була і Чехословацька Республіка. До утвореної нової держави залучились і закарпатські (підкарпатські) русини, які безпосередньо відчували тяжкі наслідки війни.

На східному фронті проти Австро-Угорщини воювала російська армія, яка протягом жовтня 1914-го і травня 1915-го р. здійснила успішний наступ і перейшла карпатські перевали – Дуклянський, Лупківський, Ужоцький і Верецький і захопила райони Снини, Меджилаборець, Гуменного, Стрпкова, Свидника і Бардієва. Під час боїв полягло біля 50 тисяч бійців на обох сторонах фронту, про що свідчить багато військових цвинтарів, найбільший з них знаходиться у Велькропі біля Стрпкова. Крім військових і цивільних жертв, війна принесла руйнацію сіл, доріг, мостів, споруд, між якими був і відомий Краснобрідський монастир, руїни якого стоять до наших днів.

Угорським панівним колам не подобалося приязне відношення руського населення до своїх східних братів, тому використали тяжке військове становище населення і вдалися до останнього кроку у своїх мадяризаційних планах. Щоб відірвати руське населення від своїх національних і церковних традицій, у Мукачівській і Пряшівській єпархіях з життя були вилучені кирилиця-азбука, юліанський календар. Книги, молитовники і газети почали друкуватись

латиницею в надії, що втраять своє національне обличчя і так зникнуть суперечності між ними і мадярами. Крім війни, такий занепад народу помічався і на тому, що не було кому його обороняти (чоловіки були

Виникнення Чехословаччини і закарпатські русини-українці (1)

на фронтах), не існували жодні національні установи, політичні партії, а церковна верхівка теж була зняряддям мадяризації.

На хід світової війни мали значний вплив події у світі: революції в Росії, падіння царизму, перемога більшовиків, в Україні неупішна боротьба за утворення самостійної держави, а на західному фронті поступова перемога держав Антанти (Франція, Великобританія, Америка) над центральними державами (Німеччина, Австро-Угорщина). На початку 1918 р. американський президент Вудро Вільсон для Конгресу виголосив своє посольство, в якому в 14 пунктах сформулював післявоєнне урядкування світу. В одному з пунктів висловив визнання права для автономного розвитку всіх утискуваних народів Австро-Угорської монархії. Відкритою проблемою було вирішення питання слов'янських народів в Центральній Європі: польського з боку Росії, чеського з боку Німеччини і Австрії і слов'ян і закарпатських русинів з боку Угорщини. Тому почали виникати й активізуватися громадсько-політичні групи дома і за кордоном.

Вечір з Ігорем Кретою

26 вересня 2018 р. Союз русинів-українців СР в рамках циклу «Незнайомі знайомі» в Словачко-українському культурному та інформаційному центрі в Пряшіві провів

приватної музичної школи «Дама», Марек Мохнач, студентки Пряшівського університету, української співачки Людмила Козирева та Катерина Салієнко, жіноча співацька група фоль-

Всім приємно було провести час в колі Ігоря Крети, дізнатися від нього про його інтереси, в тому числі про його потяг до вишивання. Як ми дізналися, перевагу дає вишивкам з Орябини Старолюбовнянського округу, де він народився 22.3.1951 р. у вчительській сім'ї.

▲ Модератор вечора Єва Олеар і її гість – Ігор Крета.

ВЕЧІР З ІГОРЕМ КРЕТОЮ.

Численна публіка мала можливість ознайомитись з життям і діяльністю музиканта Ігоря Крети, одного з організаторів і реалізаторів найрізноманітніших концертів, пісенних оглядів, фольклорних фестивалів, які проходять у Східній Словаччині.

Про його життєву дорогу, роки навчання і професійну дорогу розповіла модератор вечора Єва Олеар. Прийшли поздоровити музиканта співаки Яна Любимова, учні пряшівської

кларного колективу «Карпатянин – сеньйор» та ін.

У вечорі взяла участь найближча рідня Ігоря Крети. -мі-

напрямі вів переговори з Масариком і Жаткович, якого підтримав і плебісцит (народне голосування) американських русинів. Вільне приєднання до слов'янської Чехословаччини – це був єдино найсправед-

літератури, мистецтва, слова, друку і права. Меншини будуть мати рівні права. Уряд буде мати парламентарну форму». Події на фронтах в останній рік війни пильно слідували чільні політики на Словаччині і серед карпатських русинів. Так, Вавро Шробар у 1918 р. до першотравневої резолюції в Липтовському св. Микулаші вклав вимогу утворення спільної держави чехів і словаків. Матуш Дула як голова Словацької народної партії зорганізував в Турчанському св. Мартині Словацьку Народну Раду, яка на своїх зборах 30 жовтня 1918 р. прийняла Мартинську декларацію, в якій словаки зголосились до спільної держави з чехами. Цю декларацію було офіційно передано Національному комітету в Празі.

На два дні раніше, 28 жовтня 1918 року, у Празі зійшовся Національний комітет, який перевзяв всю владу в краї і ухвалив перший закон, яким була проголошена Чехословацька Республіка. Цей день став державним святом нової держави.

Кінець Першої світової війни і розпад Австро-Угорської монархії викликали відкритий революційний рух і серед підкарпатських русинів-українців. Однією з перших акцій у Північно-Східній Словаччині була маніфестація на замку в Старій Любовні 8 листопада 1918 р. під керівництвом Михайла Мигалича і священника Омеляна Невицького, яка обрала Руську Народну Раду (РНР) – перший домашній народний орган закарпатських русинів. Одночасно було прийнято резолюцію про відрив Закарпаття від Угорщини і приєднання до України.

Василь ФРАНКО.

Концерт у Нижньому Тваріжці з нагоди Місяця пошани до старших

Центральна рада СРУСР у співпраці з Регіональною радою Союзу в Бардієві і Сільським урядом в Нижньому Тваріжці Бардіївського округу (старостка Дана Карнішова) провела у суботу, 6 жовтня 2018 р., концертну програму в рамках циклу під назвою «Не забудь свою коліску».

Модератор вечора Єва Олеар розповіла про історію, видатних уродженців, традиції і сучасність Нижнього Тваріжця. В художній програмі виступили популярна співачка Марія Мачошко за супроводу народної капели Ігоря Крети, з якою публіка заспівала улюблені русько-українські народні пісні. Збагаченням концерту був виступ укра-

їнського дуету з Пряшева у складі Людмила Козирева та Катерина Салієнко, студентка Пряшівського університету, які заспівали народні українські пісні. На закінчення концерту віночок народних пісень нашого регіону заспівала Жіноча співацька група «Луків'янка» з Лукова за супроводу на акордеоні Івана Сидора. Публіка оцінила дуже якісне виконання всіх виступаючих бурхливими аплодисментами.

На закінчення програми присутні заспівали пісню «Дай же, боже, добрий час...».

Микола ДЕНІС,
голова Регіональної ради СРУСР,
Бардіїв.

У неділю, 23 вересня ц.р., пісню «Ей попід Маковицю» і вітальним словом члена Президії Кошицької регіональної ради Союзу русинів-українців Словацької Республіки Людмили Гар'янської розпочався 33-й регіональний огляд народних пісень «Маковицька струна» в Кошицях.

В Студії ім. Шандора Мараї театру «Талія» в цей день зішлось понад 100 любителів нашої народної пісні. Присутнім

«Маковицька струна» в Кошицях

учасникам конкурсного огляду було передане вітання п. Мартина Петрушку, виконуючого обов'язки приматора міста Кошиці, який із-за робочих причин не зміг взяти участь у пісенному святі, а підтримав його спонсорськи.

Конкурсний огляд відкрила, не конкурсно, наймолодша співачка Наталка Боровська, якій лише сім років і ще не може брати участь у змаганні. Наталка виступає в Дитячому фольклорному колективі «Железіярік», любить наші народні пісні і вже тішиться на майбутній рік. Після її виступу модератор огляду Валерія Смильницька поступово запрошувала на сцену співаків окремих вікових категорій.

У цьогорічному конкурсі змагалось 13 співаків з Кошиць і околиці: сім солістів, два дуети і одне тріо. Декотрі з них вже брали участь і в попередніх регіональних оглядах, а також в центральному огляді в Бардієві та в змаганнях і оглядах, що проходили в Кошицях. Організаторів конкурсного огляду

тішити, що і в цьому році, завдяки музичним педагогам, у змаганні виступало ряд нових співаків, з якими, віримо, можна буде рахувати і в майбутньому.

За рішенням журі конкурсу (Віктор Гащак, Яна Любимова, Петро Беґені) в золоте пасмо попали і візьмуть участь в центральному огляді «Маковицької струни» у Бардієві такі співаки: соло – **Магдалена Ількова** (Дарґов), **Домініка Панькова** (Свидник, студентка Кошицької консерваторії), **Домініка Шутякова** (Олшовани), **Рената Кантулякова** (Сечовце), а тріо – **Роланд Губа, Петро Зятік і Денис Зятік** (Меджилабірці, двоє студенти в Кошицях – **на фото внизу**). Дипломи переможцям й іншим учасникам конкурсу було передано після акції в Клубі СРУСР на Звонарській вул.

Після конкурсу свято любителів народної пісні в Кошицях продовжувалось святковим концертом, в якому виступили милі гості: співацький дует Людмила Козирева і Катерина Салієнко – студентки Пряшівського університету, тріо «Вишня» – Рената

Кантулякова, Славка Феркова, Блажена Шутякова – із села Олшовани, Маріка Побегова – кошицька лауреатка «Маковицької струни» та частина Чоловічої співацької групи «Поляна», призер окружних і крайових конкурсних оглядів та двічі лауреат камійонського огляду співацьких груп.

Регіональна рада Союзу русинів-українців СР в Кошицях як організатор цього традиційного пісенного свята висловлює щирі подяки музичним педагогам, а особливо Блажені Шутяковій, Андрію Немцовій, Ренаті Кантуляковій і Анні Регрутовій, які з музичного і організаційного боку забезпечили підготовку окремих співаків, та музикантам, які супроводили окремих співаків у змаганні – Ігорю Кретові, Мартину Грушкові, Еріку Корфантові і Яну Ференчикові. Подяка належить і всім дальшим, які активно допомогли підготувати та здійснити цю акцію, а зокрема подружжю Магурових.

–свал-

Фото Святослава Ніроди.

Два прекрасні виступи «Карпат» в Раківчику і Ладичу

Щире прийняття, яке властиве нашому народу, прекрасна атмосфера і два чудові виступи. Це все прожили в неділю, 30 вересня, хор «Карпати» і його солісти в селах Раківчик і Ладич. Поїздка здійснювалася в рамках проекту «Лети, наша пісню», який реалізовано за фінансової підтримки Фонду підтримки культури нацменшин «КУЛЬТ МІНОР».

В Раківчику Свидницького округу «Карпати» заспівали окремі духовні твори під час святої літургії в місцевому греко-католицькому храмі з нагоди церковного празника. Після літургії подарували жителям села і гостям концерт народних пісень. Щире прийняття закінчилося «кормешовим» обідом, який підготувала старостка Івета Горватова з жінками села.

Після обіду «Карпати» попрямували до мальовничого куточка Пряшівщини, до села Ладич Строківського округу, щоб дати концерт з нагоди Місяця пошани до старших. В маленькому залі колишньої школи, теперішнього сільського уряду, на запрошення старости

Івана Чурпека і депутатів сільської самоуправи зішлось кілька десятків глядачів, між якими були і родичі окремих членів хору з навколишніх сіл. В програмі концерту прозвучали не лише пісні у виконанні хору та солістів Марії Побегової, Марії Матисової, Гелени

Програма концерту, яка завдяки більш як щирому прийняттю слухачів, за словами художнього керівника Левка Довговича, була одною з найкращих в довгорічний діяльності хору «Карпати», словом супроводила Людмила Гар'янська, на акордеоні грав Ігор Кре-

▲ Хор перед іконостасом у селі Раківчик.

▲ Старостка села Раківчик Івета Горватова дякує за виступи.

Волошиної, Андрія Личка, Томаша Намешпетра та Андрія Гапштака, чоловічої співацької групи «Поляна», які є рівночасно і членами хору «Карпати», але і твори Тараса Шевченка та Олександра Духновича. На початку концерту хор заспівав і дві літургійні пісні «Отче наш» та «Свят, свят, свят», бо наші предки казали і так: «Без Бога – ані до порога».

▲ Староста села Ладич Іван Чурпек вітає хор «Карпати».

та, диригували хормейстери Світлана Мартинюк, Святослав Довгович та диригент хору і художній керівник Левко Довгович. Про неабияку атмосферу свідчить і те, що «Карпати», після останньої пісні програми ще за бажанням присутніх «Ой, ішла я горі груном», «Черемшину» і дальші, які стоячи співав з нами цілий зал. Староста Іван Чурпек висловив надію, що «Карпати» ще завітають в майбутньому до цього «забутого» краю, в якому кількість жителів в селах постійно зменшуються. І у Ладичу гостителі почастували хор смачними голубками та в кінці похвалилися оригінальним сільським музеєм в Дрічній, яке адміністративно належить до села Ладич.

Святослав ДОВГОВИЧ.

Словники говірки сіл

Останнім часом кілька сіл в Східній Словаччині видали свої словники нареччя (говірки) сіл, на яких говорилося і, більш-менш, говориться і в наш час. Початком літа ц.р. автор Іван Бірчак надіслав мені його «Короткий словник діалекту Руської Волі н/П і Чірча». З села Руська Воля походить сім'я нашого батька, але і батько Іван Шутяк там народився і досі там живе наша тітка Марія Шутякова – Сеґедьова (1925) з родиною. (Сьогодні це найстаріша жителька села). Вона теж авторіві «допомогла знайти призабуті слова» (стор. 13).

Недавно мені потрапила в

руки інша книжка «ŠOMA – SLOVNÍK» (Verzia rusínskeho nářečia) авторів – А. Єсенського та М. Мальцовського, яку видає село Дрениця та Сільський уряд Дрениця тиражем 100 примірників.

Хоча два згадані села розташовані відносно близько одне до одного (не більше 50 км), їх говори значно відрізняються. З мовного боку книжку І. Бірчака детально аналізував Микола Дуйчак в газеті «Нове життя» (№ 8 за 2018 рік). Мою увагу привернула різниця між словами. У своїй короткій статті я порівнюю тільки три букви алфавіту: А, Ž, U. Кількість слів І.Б.:

А. J, M. M. Буква А = 31 : 22, однакові тільки 7 слів (напр., ancijaš, ancug, arđža), вимовою і написанням відрізняються 5 слів (напр., амін – amen, анціхрист – ancikrist, асонтраґа – asantrag'i. Буква Ж = 54:23, подібні всього лише три слова: žal', žerti, žniva. Три слова відрізняються як у написанні, так і у вимові: жґравчати – žgraviti; жовч – žolč; жовток – žoltok. Буква U = 54:32. Тут лише одне слово подібне: умерчизна – умерčizňa.

Мені хочеться вірити, що і в майбутньому дочекаємось подібних книг – словників. Вони є свідками багатства наших русько-українських говірок.

**Габрієла ШУТЯК,
Братислава.**

Примітка редакції: Автор статті – фахівець з біології – ентомології.

Пам'ятник українським воякам після реставрації відкрили в Чехії

Один із найкрасивіших українських пам'ятників на теренах Чехії дочекався відновлення і другого урочистого відкриття. Це пам'ятник українським воякам на колишньому військовому кладовищі у місті Ліберець. Встановили його понад 90 років тому силами української діаспори, а тепер відреставрували за фінансової підтримки МЗС України.

Уперше українська громада на військовому цвинтарі в Рупрехтицях (нині частина міста Ліберець) побачила вражаючу скульптурну композицію – вдову з двома дітьми над тілом убитого вояка 5 червня 1927 року. У журбі схилена голова жінки-матері, до неї туляться перелякані діти, що залишилися без батька.

Автор проекту цього пам'ятника відомий український художник **Василь Касіян** – випускник Празької академії образотворчих мистецтв (1926 року), проект пам'ятника – єдина робота в галузі монументального мистецтва в біографії автора.

Спочатку ця скульптурна композиція була встановлена на постаменті з таблицями із чорного мармуру. Написи на них свідчили «На вічну пам'ять Борцям Української Галицької Армії за волю і добро свого народу, що викинені ворогами з-під рідної стріхи зложили тут свої кости».

Однак на початку 1960-х років комуністичний режим тогочасної Чехословаччини забрав постамент, відтак

скульптурна композиція залишилася на самому фундаменті.

Окрім природних катаклізмів – снігу й дощів, час пово-

лі нищив пам'ятник. Однак завдяки старанням і фінансовій підтримці Міністерства закордонних справ України вдалося процес руйнації зупинити, а реставраційні й пошукові роботи дали позитивний результат.

Відтепер пам'ятник українським воякам відновлений, і його знову прикрашає таблиця з тим самим автентичним текстом.

Гетьман (голова адміністрації) Ліберецького краю **Мартін Пуца**, який був на відкритті, відзначив, що дуже радий цій події.

«Я радий, що пам'ятник, встановлений 1927 року, повертається до Лібереця. Він присвячений воякам армії, яка в 1918-1920 роках воювала за вільну Україну.

Свою участь сприймаю як вислів солідарності із зусиллями народу України самим на своїй землі визначати своє майбутнє без опікун-

ства сусідньої країни», – сказав Мартін Пуца.

Також посол України у Чеській Республіці **Євген Перебийніс** відзначив важливість події, «адже українська держава нарешті на належному рівні починає шанувувати пам'ять своїх героїв, дбати про свої святині за кордоном і поважати свою історію».

До українського монумента в чеському Ліберці знову пролягла дорога, для всіх небайдужих – це важливе джерело вивчення української історії, її героїв, перодусім тих, кому не судилося повернутися на батьківщину.

**Оксана ПЕЛЕНСЬКА,
Радіо Свобода.**

Два мости знаходяться навіть у 7-му ступені надзвичайних ситуацій. Управління та обслуговування доріг ПСК хоче, щоб відремонтувати їх ще в цьому році і таким чином поліпшити загальний технічний стан мостів із загальної їх кількості – 1239.

В сучасному ПСК провів ремонт шести в 5 і 6 ступенях із загальної кількості 8 мостів.

-мі-

«Повний мішок правди» Юліуса Панька

На днях в ужгородському видавництві «TIMPANI» вийшла друком повість Юліуса Панька «Повний мішок правди» (160 стор.). В повісті мова йде про юнака з Моравії, який, охоплений збирацькою пристрасстю, їде в Долину Смерті відшукувати воєнні артефакти Другої світової війни. Крім того, намагається встановити причину смерті свого прастрийка. Герой повісті доходить висновку, що на долю людей, їхнє життя, їхню поведінку ще до сьогодні впливають жадливі події війни. Він переконується у тому, що складенням зброї війна не закінчується.

В оформленні обкладинки використано художній твір Франтішека Лакати.

Український літературознавець Дмитро Федака так характеризував творчість Юліуса Панька: «Письменник увів у літературу свої типи народних характерів, українців Піддукланщини, часткою яких він є і які здавна проживають в оточенні польського та словацького етносів і так чи інакше несуть в собі відбитки трьох культур... Становлення його письма йшло від переважання зовнішніх виявів до все більшого заглиблення у внутрішній світ образів-персонажів».

У творчому доробку Юліуса Панька (нар. 18.1.1951 р. в Довгуні Свидницького округу) такі видання – збірки оповідань та повісті: «На гори, на ліси, на скелі» (1990), «Курортні тести» (1999), «(Не) обмежені можливості» (2003), «Левовшка» (2006), «Альбом» (2011), «Вимріяна подорож» (2014), «Карби кам'янистого поля» (2016). Твори Ю. Панька друкуються і в перекладі на словацьку мову.

ред.

3 листів читачів

Добрий день, шановний пане редакторе Мирославе Ілюк!

Прийміть наші щирі вітання з Кошиць і велику подяку за висвітлення акцій, які організовує і проводить Асоціація жінок Словаччини – клуб Кошиці в газеті «НОВЕ ЖИТТЯ»!

Дозвольте поділитись з Вами радісною подією.

21 вересня 2018 р. з нагоди 15 річниці співпраці Асоціації жінок Словаччини – клуб Кошиці (АЖСК) та партнерської організації Регіональної ради Клубів жінок сільської місцевості Рясівського Підкарпатського воєводства Польщі в Кошицях відбулася урочиста зустріч за підтримки старости району Тягановце – місто Цирила Бетуша. На свято завітав віце-мер міста Кошиці Мартин Петрушко, який щиро привітав усіх жінок і висловив їм велику подяку за самовіддану працю. На святі було презентовано книгу словацько-польських рецептів, яку підготувала АЖСК разом з видавництвом ТОВ «Коруна», Кошиці під захистом віце-мера міста Кошиці. До книги увійшли і рецепти українських страв, люб'язно наданих Іриною Мацко з Кошиць.

Під час урочистої частини, як наша членкиня, Ірина Мацко подарувала гостей гарним виступом, подарувавши їм свою пісню про рідну домівку і віночок українських народних пісень.

На святковому концерті виступив і місцевий ансамбль народної пісні під керівництвом Мирослава Сувака.

З повагою та найкращими побажаннями,

**Ярмила РЕПЧИКОВА,
голова Асоціації жінок Словаччини – клуб Кошиці.**

▲ Виступ Ірини Мацко на концерті в Кошицях з нагоди 15 річниці співпраці Асоціації жінок Словаччини – клуб Кошиці та партнерської організації Регіональної ради Клубів жінок сільської місцевості Рясівського Підкарпатського воєводства Польщі. Зліва направо: голова АЖСК Ярмила Репчикова, віце-мер Кошиць Мартин Петрушко, заступник голови АЖСК Терезія Ковалчикова.

Стан мостів – критичний Декотрим з них – понад 60 років

Як інформує відділ комунікацій і міжнародних відносин, Пряшівський самоврядний край (ПСК) планує в цьому році реконструювати п'ять мостів, які знаходяться в найгіршому стані.

Мости на території краю мають в середньому 50-60 років. Найстарші були побудовані в міжвоєнний і післяво-

єнний період, що відповідає також їх технічному стану. В даний час в регіоні є 14 мостів в дуже поганому стані.

Йдеться головним чином про мости в Бардієві, Радвані-на-Лабірці (окр. Меджилабірці), Руській Воловій (окр. Снина), Красному Броді (окр. Меджилабірці), Шариському Ястрабі (окр. Стара Любовня) та інде.

